

ABONAMENTUL.

Pentru Monarhie:
Pe an 28 cor. $\frac{1}{2}$ an
14 cor. $\frac{1}{4}$ 7 cor.
Un număr 30 fileri.
□ □

Pentru străinătate:
Pe un an 32 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 16 cor. $\frac{1}{4}$ an
8 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 84 fil., a doua
oră 72 fil., a treia
oră 60 fil.

□ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la Re-
dacțiunea și Admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Mercurea și Sâmbăta.

Ofenziva de pace.

S'a pornit, cum am amintit, demersul de pace al Austro-Ungariei, Germaniei și Turciei, asupra căruia s'a dat următorul comunicat oficial:

„Austro-Ungaria, Germania și Turcia, au hotărît ca în scopul încheierii unui *armistițiu general* și inițierea *tratativelor de pace* să se adreseze deodată prin mijlocirea guvernelor însărcinate în Statele-Unite cu reprezentarea intereselor lor către *prezidentul Statelor-Unite*.

Intru ducerea în deplinire a acestei hotărîri a fost însărcinat telegrafic *ambasadorul austro-ungar la Stockholm* din partea ministrului externelor a rugă guvernul svedian a prezenta la 4 crt. următoarea *depeșă* către *dl prezident Wilson*:

„Monarhia austro-ungară, care a susținut stabil războiul numai ca luptă de apărare și a manifestat de repetite-ori, că este gata a pune capăt vărsării de sânge și a ajunge la o pace echitabilă și onorabilă, se adresează prin aceasta către *prezidentul Statelor-Unite americane* cu *propunerea de-a încheia cu el și aliații lui fără amânare un armistițiu* pe uscat, pe mare și în aer și în legătură nemijlocită cu aceasta a deschide tratative relativ la încheierea păcii, având în acest scop să servească ca bază *cele 14 puncte ale soliei d-lui prezident Wilson* către *congres* din 8 Ianuar 1918 și *cele 4 puncte din discursul d-lui prezident Wilson* din 12 Febr., ținându-se seamă la aceste și de comentariile d-lui prezident Wilson din 27 Septemvrie 1918“.

O propunere analogă au prezentat la 5 Octomvrie Germania și Turcia către *prezidentul Wilson*.

Propunerea germană s'a remis prin mijlocirea guvernului federal din Svițera.

În ședința de Sâmbătă d. a. a anunțat noul cancelar principe *Max de Baden*, camerei imperiale germane acest demers, după ce și-a exprimat încrederea în armate, cu următoarele cuvinte:

„În deplin acord cu toți factorii competenți ai imperiului și răzimați pe aprobarea aliaților noștri, am adresat în noaptea din 5 Octomvrie cu mijlocirea Svițerei, următoarea adresă către *dl prezident al Statelor-Unite*, în care l-am rugat să iee în mână *restabilirea păcii* și să se pună în legătură în acest scop cu toate Puterile beligerante. Nota noastră va sosi astăzi — Sâmbătă — sau mâine în Washington.

Am făcut acest demers și pe motiv, că cred, că ideea relativ la viitoarea fericire a popoarelor, pe care o indică Wilson, stă în deplină armonie cu acele principii generale conducătoare, între cadrele cărora acționează și concepțiunea noului guvern german și a majorității covârșitoare a poporului nostru. Ceea ce voesc eu este *pace onorabilă, stabilă pentru întreaga omenime*. Oricare ar și fi rezultatul, știu bine, că va găsi Germania solidă. Sper că în numele întregii omenimi va adopta *prezidentul* propunerea noastră astfel precum noi o înțelegem și atunci va fi în curând deschisă ușa păcii, a unei păci complete, onorabile, a dreptății și înțelegerii, atât pentru noi cât și pentru adversarii noștri“.

Cuvintele aceste ale cancelarului nou numit, au făcut o adâncă impresie, mai ales că în programul său, pe care l-a schițat înainte de a anunța acest demers, a expus în liniamente generale programul său, din care rezultă, că noul curs politic din Germania rupe cu trecutul și este gata a se apropia în cele esențiale de concepția Ententei.

În ședința din Sâmbăta trecută, cancelarul german *Max de Baden*,

comentând propunerea similară făcută de Germania, cu aprobarea aliaților, declară că Germania dorește o pace onorabilă, stabilă pentru întreaga omenime.

Rezultatul acestei „ofenzive de pace“ se așteaptă în orice moment. Wilson va trimite un răspuns amănunțit și motivat; cum însă întreagă presa americană a luat o atitudine ostilă față de ofertul puterilor centrale, ușor se poate concluda, care va fi răspunsul *prezidentului american*.

Se așteaptă, cu impaciță sosirea acestei note-răspuns, și pentru cazul că el ar fi respingător, puterile centrale au declarat, de mai înainte, că vor mai face o încercare de pace, căci propunerea, ce au înaintat-o acum, a fost numai *penultima* tentativă de pace.

Contele Károlyi tractează cu șefii naționalităților. Ziarul »Az Est« află, că contele Károlyi a început tratative cu naționalitățile.

Tratativele decurg cu croații, slovacii, românii și sârbii. La cei din urmă se amintesc cu numele și bărbații, cu cari a conferit contele Károlyi.

Despre noi, raportul spune: »Contele Mihai Károlyi a avut tratative și cu un membru din prezidiul partidului național român, din cari se poate concluda, că nici românii nu au nizu-înțe separatistice, dacă vor extinde și asupra lor programul democrație acceptat de partidul Károlyi-an. Mai mulți bărbați conducători și partidului național român vor sosi zilele aceste la Budapesta, ca să continue tratativele.«

Nu știm cine e membrul din direcțiunea partidului, nici acei bărbați conducători — la cari se face aluzie.

Pe cât știm noi, comitetul național și-a sistat activitatea pe timpul războiului — organul lui »Românul« a fost suprimat —, iar o reluare a ei reclamă convocarea conferenței naționale.

O nouă istorie a bisericii române ardelenne. *)

Încercarea d. Meteș cu pretenții, cari întrec pe acelea ale unui manual de școală, de-a da o istorie a bisericii române ardelenne a fost, în stadiul actual al științei noastre, cam îndrăzneță, pentru că ne lipsesc o mulțime de lucrări de amănunte asupra unor probleme încă nelămurite din trecutul acestei biserici. Se vede însă, că autorul a ținut seamă numai de lipsa totală a unei opere de sinteză, care prelucrând rezultatele anilor din urmă să ne dea o icoană unitară despre întreg trecutul bisericii române ardelenne. Intenția aceasta, laudabilă de altfel, nu poate scuza multele și marile defecte ale curioasei dsale cărți. Căci cartea păr. Meteș e într'adevăr foarte curioasă și în acelaș timp foarte tipică. E pilda classică a lucrării pripite, a frazeologiei îndrăznețe, bombastice, arogante și superflue, menite a ascunde lipsa de sistem și de pătrundere. Tot ce spune dsa pe cele 376 de pagini ale cărții sale — tabla numelor și rectificările nu sunt socotite aci — s'ar fi putut spune pe 120 de pagini cu mult mai limpede, mai sistematic și deci mai bine. E atâta frazeologie și goală și de prisos, și atâta aroganță nesimpatică, și sunt atâtea afirmații de o naivitate ridicolă în cartea aceasta încât nu e mirare, că cetitori inteligenți de altfel și cu o frumoasă cultură istorică și literară au aruncat-o din mână după citirea primelor 2—3 capitole, iar alții au numit pe autorul ei un diletant dintre cei mai primejdioși. Ceeace face și mai dificilă lectura cărții păr. Meteș e imitația surprinzător de servilă și enervantă a stilului și, în general, a felului de-a scrie al d. Iorga. Mai multă independență și mai multă originalitate a expunerii ar fi făcut cartea mai puțin nesimpatică și i-ar fi asigurat, poate, o altă primire. Sunt fraze copiate aproape verbal din lucrările d. Iorga, cum e d. p.:

Meteș p. 6—7.:

Trebuie părăsită pentru totdeauna părerea generală, că strămoșii noștri după retragerea legiunilor romane la 271 s'au ascuns prin munți... Părerea aceasta nu e numai dejositoare pentru noi dar e cu totul contrară adevărului istoric.

Iorga, Trei lecții de istorii. Vălenii de munte 1912 p. 11:

Și poate vorbi cineva de fuga în munți... a unui popor ca acesta (Românii)?... Această părere... e pe atât de umilitoare, de degradantă din punct de vedere moral, pe cât e de neadevărată din punct de vedere istoric.

sau

Meteș p. 31:

Nu merită nici o discuție teoria tendințioasă și dejositoare pentru știința solidă, care aduce pe Români în Ardeal în veacul al XIII-lea.

Iorga ibidem p. 17:

Nu merită nici o discuție ipoteza interesată, că Românii ar fi venit de peste Dunăre în veacul al XIII. și XIV-lea.

*) Ștefan Meteș: »Istoria bisericii române și a vieții religioase a Românilor din Ardeal și Ungaria«. I. Până la 1700. Arad 1918. Prețul 10 cor.

Păr. Meteș ne spune în prefața cărții sale, că »a eliminat mulțimea de note obsozitate din josul paginilor, cari adeseori sunt numai o paradă de erudiție seacă«. Cu toate acestea notele nu sunt eliminate, ci dsa le folosește unde vrea și nu totdeauna unde ar fi fost mai mare lipsă. Multă lume știe unde-s publicate actele privitoare la episcopii din Feleac, acelea privitoare la casa lui Pavel Tordai din Lancrem. unde și-a dezvoltat d. Iorga teoria despre influința husitismului asupra literaturii vechi românești, unde e retipărită o parte din Molitevnicul dela 1564; unde a dovedit d. Iosif Popovici că Palia dela Orăștie din 1581 e o traducere din ungu-rește, unde e publicată scrisoarea lui C. Lucașis, unde se găsesc informații privitoare la legăturile bisericii românești cu Rusia etc. etc. Dar nu cred să fie cetitor al cărții dsale care mi-ar putea arăta documentul sau documentele cari să dovedească că preoții români se alegeau numai pe un restimp de un an cum afirmă dsa fără dovezi la pag. 328. Apoi este o paradă nu numai de erudiție seacă ci e un adevărat abuz de autoreclama ridicolă citarea ca izvor a tuturor lucrărilor pe cari autorul are de gând să le scrie. Și autoreclama aceasta e și mai ridicolă atunci când autorul zice la pag. 117 a cărții sale: »Am arătat altădată, că la Brașov se tipăreau cărți românești încă din 1557. În notă citează apoi un studiu al dsale »Cronica popii Vasile« publicată în revista dlui Iorga »Drum drept« din 1913. Aci însă dsa n'a dovedit nimic. Nerva Hodoș a descoperit în vara anului 1909 în biblioteca mitropolitului din Sibiu un Octoih tipărit la Brașov în 1557. În ședința Academiei române dela 11 Septembrie 1909 d. Ion Bianu a făcut o dare de seamă de câteva șire despre găsirea acestui Octoih și despre importanța lui. Ce »arată« deci d. Meteș în Drum drept? Ia simplu notița dlui Bianu fără a cită acolo — ci în alt loc și în altă ordine de idei — izvorul: Analele Academiei române partea administrativă și debaterile XXII. p. 17—18. Asta însemnează după dsa a arătat! Dar dsa și izvorul îl citează greșit: An. Acad. rom. XXII, p. 17—18. Analele Academiei au mai multe părți: Partea administrativă și debaterile; Memoriile secțiunii istorice, literare și științifice. Fiecare mai multe volume și prin urmare nu e suficientă indicarea volumului, ci trebuie indicată și partea din Anale (literară, istorică etc.). De altfel d. Meteș are obiceiul citatelor necomplete. Într'un loc (p. 338) citează: Corpus statutorum municipalium III Budapesta 1899 și Magyar történelmi tár Budapesta 1910. »Corpus statutorum municipalium III« e un volum mărișor și autorul ar fi trebuit să indice și pagina, asemenea și la Történelmi tár (iar nu Magyar történelmi tár care nu există la 1910), — confuzia între Történelmi tár și Magyar történelmi tár o mai face de câteva ori — care era o revistă, ce apărea de 4 ori pe an. În alt loc (p. 292) citează Călatoriile patriarhului Macerie de Antiohia în șerile române fără a indica pagina. Într'alt loc citează și pagini neexistente ca d. p. la pag. 183 în nota 3 citează pag. 650 a cărții istoricului ungar Lukinich Imre: Erdély területei változásai a török hódítás korában 1541—1711 Budapest 1918. Cartea lui Lu-

kinich însă are numai 586 pagini text iar pp. 587—642 cuprind tabla numelor, pp. 643—646 tabla cuprinsului. Pagina 650 există numai în fantazia dlui Meteș. La p. 283—4 vorbind de răspunsul din 1645 alui Varlaam, mitropolitul Moldovei, la Catehismul calvinesc din 1640 reproduce din el câteva propoziții iar în notă citează »I. Bianu, Analele ac. rom. seria II, XXVI (1903—4) p. 51«. Seria II, XXVI, e un citat foarte defectuos. Un volum XXVI seria II au și Memoriile secției istorice, și ale celei literare și ale celei științifice și și volumul care cuprinde partea administrativă și debaterile. Despre cartea lui Varlaam e vorba în aceasta din urmă, care trebuie indicat. Apoi aci nu se află nimic din Răspunsul Mitropolitului Moldovean, ci dl. I. Bianu în ședința dela 7 Septembrie 1913 prezintă Academiei, în cadrele unei mici comunicări, Răspunsul lui Varlaam dăruit de păr. Mangra. Atât e tot ce se află la locul citat al Analelor despre cartea aceasta. (Va urma).

Dr. Zenovie Păclisanu.

Răspunsul lui Wilson.

Agenția Reuter anunță, că răspunsul ce se va da Monarhiei noastre va urma în zilele aceste. Răspunsul dat Germaniei e următorul:

Domnul meu!

Am onoare a recunoaște, în numele prezidentului preluarea notei DV. din 6 Octomvrie, care cuprinde comunicatul guvernului german către prezident; prezidentul m'a incredințat să Vă rog, ca să împărtășiți cancelarului imperial următorul comunicat:

Înainte de a răspunde la rugarea guvernului imperial german, și pentru ca răspunsul să fie așa de sincer și clar, după cum reclamează interesele mari ce le cuprinde, prezidentul Statelor-Unite află de necesar, ca să aibă siguranță deplină, în ce privește sensul precis al rescriptului dat de cancelarul imperial. Crede cancelarul imperial, că guvernul imperial german primește condițiile, pe cari prezidentul le-a adresat Congresului Statelor-Unite, în discursul său din 8 Ianuar și în cele ce au urmat, și că începerea discuției are de scop singur, ca să efectuiască înțelegere cu privire la amănunțele și punerea în practică a condițiilor?

Prezidentul Statelor-Unite cu privire la proiectul de armistițiu își ține de datorie să declare, că nu se simte îndreptățit să propună armistițiu guvernelor, cu cari s'a aliat împotriva puterilor centrale, câtă vreme trupele acestora stau pe pământul ententei. Bineînțeles puterile centrale și-ar vedea bunacredința, mai mult ca cu orice schimb de idei, dacă și-ar retrage de pretutindeni trupele, de pe teritoriile ocupate.

Prezidentul crede, că e îndreptățit și la întrebarea, dacă cancelarul vorbește numai în numele acelor factori ai puterii, cari au purtat războiul până acum.

Răspunsul la aceasta întrebare îl află extraordinar de important.

Primește, domnul meu, asigurarea repetată a distinsei mele stime.

Washington, 8 Oct. 1918.

Ministerul de externe:

Robert Lansing.

Organizarea preoșimii.

Intr'un număr din iarna trecută al »Unirii« s'a scris despre organizarea preoșimii și s'au descris câteva momente din mișcarea preoșimii rom. cat. din Patrie și din ședința primă a ei, ținută în acest scop în Budapesta. Pagubă, că de-atunci nu a mai sulevat în »Unirea« nime chestia aceasta momentosă și pentru noi.

Nu e vorbă numai de noi, de starea noastră, de prestigiul nostru, de închegarea noastră, de interesele noastre a preoșilor, ci e vorba: prin apărarea intereselor și a prestigiului nostru: de aducerea trebilor bisericii în o ogașă mai oabă, mai proprie scopului și naturii ei, e vorba despre ridicarea, respective apărarea prestigiului preoșimii. Căci dacă e adevărat — ce au zis profeții Legii Vechi, că preoșii sunt pentru biserică ceea ce sunt turnurile de veghe, de apărare pentru cetate, nu poate să nu se reflecteze starea, puterea, buna reputație, sau lipsa de reputație, buna sau rea situație a preoșilor asupra bisericii. Preoșimea este frontul de luptă al bisericii. Dacă acest front e bineîngrijit, organizat deplin, frontul merge înainte, instituția pentru care luptă stă tare, înflorește: dacă dinpotrivă, frontul este neglijat, delăsător, slăbănogit, se poticnește, dă napoi, instituția, care atârână dela el tângește, devine cutropită. Câte probleme bisericesti la noi stau din vechime neurnite, nelimpzite, nelucrate din cauza stării derăpănite a preoșimii. Acuma cu ocaziunea ultimului împrumut regnicolar de războiu în o comună românească săracă nu a fost îndestulit primpretorele cu suma (peste 24000 cor.) subscrisă de cei din comună, s'a pus pe preotul, i-a tras o dojană strașnică ca unui birș, pe care-l trage la răspundere dirigătorul moșlerului. Bietul preot s'a apărat din cât a putut, dar a mai și tăcut, să nu pățască mai rău. Vedeă, că stă singur înaintea atotputernicilor. Slăbiciunea noastră e, că azi la judecătoria nu se mai iau în considerare sărbătorile noastre: noi în numele bisericii chemăm pre credincioși la aducerea jertfei prescrisă de biserică, iar »pecetele« (citările) li duc la pertractări,

născând în ei simțământul, că totuși nu biserică e prima instituție morală. După cei cu pecetele se iau alții la bâlciuri și autoritatea sărbătorilor și bisericii cu preoși cu tot e clătinată!

Episcopii latini nu au permis organizarea preoșimii lor; i-au oprit de a-și termina lucrarea pornită. Trist în general vorbind; dar privind afacerea mai deaproape putem constata, că starea lor și împrejurările lor nu recere organizarea lor atât de urgentă și neapărat. La noi e cu totul altceva; noi nici nu ne putem asemăna cu ei. Ei au autonomii ca »Erdélyi róm. kat. status«, societăți ca »Szent István Társulat«, întreprinderi ziaristice în stil mare ș. a., prin cari cuzele lor fie bisericesti, fie preoșesti sunt susținute, apărate, ridicate; dar noi ce avem, sau cu ce am putea înlocui organizarea, ce nise impune, dacă vrem să ieșim și noi la lumina soarelui. Noi și cât suntem, nu suntem prin noi, ci avem noroc, că mai sunt preoșimi și de alte confesiuni și neamuri, de ne mai cade și nouă câte o fărâmătură de pe masa lor, altcum am rămâne în tină, neobservați! Nu! Noi nu eadem sub aceeași conziderație, sub aceeași judecată ca confrății noștri latini! Pica Sfinții noștri Arhieriei nu ne opresc de a ne organiza. P. SS. Lor vād și înțeleg starea noastră și a bisericii noastre special de nepotrivite cu scopul ei, vād și înțeleg, că la noi nu e numai oportun, ci avem datorința să ne organizăm, și că cine lucră împotriva acesteia, lucră împotriva intereselor bisericii noastre. Biserica noastră are lipsă de altă îngrijire, de altă încălzire de către mirii săi, de altă apărare mai cu efect, de un front mai pronunțat, mai în rânduială, mai autoritativ, cu ziaristică bisericască puternică ș. a., cari până-când suntem tot așa răslățiți, despărțiți, nu se vor realiza.

Să aflăm modalitatea de a înfăptui degrabă organizarea preoșiei, dacă ținem la demnitatea noastră și a bisericii noastre, dacă vrem să progresăm, oi nu să regresăm, luându-ne alții pe dinainte, dacă suntem conștii de noi înșine! Să înțelegem, că noi afară de ajutorul lui Dumnezeu numai »prin noi înșine« ne mai putem crea un drum neted, oblu, bătut, mai fără noroi. Lumina la noi este sub oboroc, sufocată, nu luminează. Trebuie, suntem datori să o ridicăm sus, să o punem pe vârful muntelui, să lumineze cu lumină puternică, intenzivă.

Coran.

Dna Constanța de Dunca-Schiau.

— Scrisoare către »Cercetașii« din Blaj. —

(Continuare și fine.)

La 1865 este numită inspectoară generală a învățământului de fete din România, muncind neobosită pentru școli de model și învățătoare de model până la anul 1871, când părăsește țara. Astfel și-a încheiat activitatea publică, căutând în căsătorie fericirea soțului, conform principiilor cari le-a propovăduit. Căsătorindu-se cu dl Antoniu Schiau procuror de stat pentru Transilvania, la Deva și Sibiu, iar mai târziu consilier regesc de justiție la procuratura supremă din Budapesta, a trăit numai pentru familie și acțiuni de binefacere. În timpul acesta a publicat numai o carte de povești: »La Alma«, intitulată după numele fiicei sale adoptive Alma Dunca, fiica unui frate al său. În educația acestei fiice, înzestrată cu celea mai alese calități sufletești și trupești, a dovedit dna de Dunca-Schiau perfecțiunea sistemului său de educațiune. Iar la moartea dnei Alma Merrit n. Dunca, toate ziarurile maghiare și germane din Budapesta aduc pagini elogiase fenomenalei femei, »operă viuă a artei pedagogice« a dnei de Dunca-Schiau.

Pierzându-și și soțul, la a. 1899, se reîntoarce în România, ca să-și caute mângâiere în lucru. Ține conferențe publice la Ateneu ca: »Educațiunea copilului nostru« la 12 Dec. 1899, »Copilul nostru. Drepturile sale. Divorțul«, ținută la 18 Febr. 1901 etc. Scrie articole la ziare, articole pedagogice, sociale, amintiri, de ex.: »Mama și școala«, »Femeia viitorului«, »Botezul lui Eminescu« etc.

Ziarele din acel timp au pagini de elogii și admirație pentru conferențiară dela »Ateneu«. Silită de împrejurări, la anul 1906 părăsește de nou țara, întrerupându-și activitatea de conferențiară. Se stabilește la Viena, de unde publică prețioasele amintiri: Un episod istoric¹⁾, Patriarhul Ioachim III despre Români și România²⁾ ș. a.

Trimisă de medici la aer de munte, după boala din ultimii ani, veni la Zlagna înainte cu zece luni.

Aici am cunoscut-o, aici i-am ascultat »amintirile« din trecutul său și din trecutul »neamurilor«, având memoria uimitor de vie și fidelă. Aici mi-a citit românește din manuscrisul francez: »Știința explicând credințele noastre«, încercare asupra ideilor religioase și necunoscute în superstițiuni, o filozofie originală, profundă.

Și azi cetește mult, cu predilecțiune limba franceză și engleză, pe lângă cari, mai posedă și limba germană și italiană, afară de frumoasa limbă românească, care o scrie.

De încheiere vă dau un pasaj potrivit »Cercetașilor« din »Mama și școala«³⁾ »..... Nu armele fac viteziile, isbânda, ci mâna celui ce o ține, sufletul celui ce o dirigează mâna armată. Nu legile scrise fac bunăstarea popoarelor, le dau moralitatea și fericirea, ci mințea și inima, inima și caracterul celor legiferati. Caracterele fac țaria,

¹⁾ și ²⁾ »Telegraful Român« dela 4 și 24 Ianuarie 1913.

³⁾ »Universul« dela 24 Ianuarie 1906.

caracterul mărire a unei națiuni. Intellectul numai imaginează, caracterul făptuește. Caracterul intrupează, caracterul realizează ideea.

Călăuzită în viață de astfel de idei, deși a muncit neobosit pentru binele oștesc, deși este născută în belșug, și a trăit fără grija zilei de mâine, — astăzi — are toate grijile muritorilor de rând. A muncit cinstit și n'a știut să facă intrigi, n'a știut să spună minciuni.

»Cercetași«, să țineți viu în amintire pe celebra femeie, la vederea căreia ați auzit comanda: *Drepti! La stânga salut!*

Și să nu uitați să venerați oamenii mari ai neamului, și dacă nu mai au nimic mai prețios în viață, decât bogatele amintiri din trecut!

Silvia I. Popp n. Negruțiu.

În singurătate.

Aici în liniște și pace, murmurul apei din izvor. E singura melancolie, a clipeilor, cari șoptind mor. Aici gândirea și-o sfîștește cântarea codrului bătrân Pește amiri de frunzi, de ramuri, peste amiri [de voci stăpân.

Aici adoarme orice ură, și orice patimă nedreaptă Spre-a firii lege 'n veci sfîntită cu grabă pasul și-l [Indreaptă.

Aici simțești cum crești în legea ce călăuză îi [dreptății

Aici e dogma înțelepciunii, renașterea singurătății. Aici pătrund în arta vorbei spusă cu gest și maestate Cu toane mari și cu paradă, dar nu cu dorul de [dreptate.

Aici eu înțeleg prea bine, întreagă banda-ți de idei, Și ripostatica gândire pe care-o 'ntrebi: »viața ce-i?» Aici văd fadul ce ascunde o golătate murdărită Palatul meu de amuzare în fericirea 'nchipuită.

O lut mînjit de frământarea spre un ideal desert [și van

Intreaga mea copilărie și-am dedicat-o an de an!

De-acum rămân singur și pădurea să ne iubim [imprumutat

Uitat de visuri neimplinite, de lumea toată eu uitat. La căpătâi cu flori și ramuri în față cu albastru 'ntins În mîntre legea vecinicii, în suflet focul sacru stins. Pe lângă mine, râuri, râuri, pulsează seva înainte Copile! fii senin și vesel și nu ai teamă de morminte Că din adîncul lor răsare aceea mîngăiere mare Pe care dacă n'o 'nțelegi, nimica 'n lume senz nu are. Nu-ți fie teamă de morminte și desfărmarea unei [clipe,

Când vecinicia e 'napoi și-i fîlfăie a ei aripă.

Ruștior, 29 August 1918.

Bionel.

Informațiuni.

Școlile din Blaj își vor reîncepe cursurile numai la 1 Noemvrie n. Miercuri a. m. ne-a sosit ordinul dela comitele din Aiud, în senzul căruia prelegerile se vor începe la toate institutele din Blaj, *numai în 1 Nov. n.*

Motivul e influența spaniolă, ce grasează încă și în Blaj, luând în împrejurimi (Sâncel) proporții cu adevărat epidemice.

Dr. Y. Braniste, directorul »Drapelului« și soții d-sale de suferință: d-nii *Adrian Ofoiu* cand. prof., *Dr. Zaharie Pop* paroh (Orlat), *Ioan Clopotel* publicist (Caransebeș), *Dr. Demetriu Man* (Gherla) și *Aurel Raicu* preot (Uzvin), după șapte luni de zile

de intermitență în Seghedin, au fost eliberați, constatându-se deplina lor nevinovăție.

Ne bucurăm de aceasta știre, pe care am fi dorit să o înregistrăm mai de demult!

Prefectul poliției germane din Varșovia uclă. Din Varșovia se anunță, ca prefectul poliției germane de acolo Schulze a fost ucis. În aceeași zi s'au săvârșit mai multe atentate împotriva comisarilor polițienești germani. Atentatele se atribuie bolșevicilor.

Posta Redacțiunii.

Calea Vieții. Luăm act, că o foaie românească cum e C. V. se supără pentru lucrurile frumoase și activitatea ce s'a inaugurat într-o dieceză românească. Așa ceva numai chiar în presa noastră gr-cat se poate vedea. Cât pentru puțină atenție, ce acest ziar consacră chestiilor romano-catolice din țară, atragem atenția celor dela C. V. că ne avem și aci motivele noastre. Ne cunoaștem prea bine cu frații romano-catolici din Ungaria. Am avut atâtea ocazii, ca să fim în clar unul cu altul, încât ne mirăm că tocmai în ziare românești gr-cat. ni-se răi fac imputări pe tema aceasta. Redactorii C. V. nu-și aduc aminte de legea școlară alui Apponyi, de Hajdudorogh, de eliminarea teologilor noștri din Orade și Ungvar și mai pe urmă dela autonomia catolică. Ar trebui ca omul să mai și studieze ceva, înainte de ce redactează un ziar. Atunci ar înțelege, că e cu rost ceea ce noi facem și fără rost ceea ce fac cei dela C. V.

Boala spaniolă

sau

Influența rebelă.

(Continuare.)

Din datele comunicate în articolul precedent al »Unirii«, oricine se va putea convinge, că de fapt *boala spaniolă* dă foarte multe și diverse complicații, începând dela cele mai ușoare și până la cele mai complicate — cu forme foarte variate, depinzând adese: de lor, sol, timp, individ, etc.

Și deși la început totul se luă ca o glumă: »puțină durere de cap, puțină fierbințală, stau două zile în pat și îmi trece«. Astăzi însă gluma s'a îngroșat — și fiecare din noi începe așa să seamă ca nu mai e de glumit, deoarece boala aceasta a început să năpustească orașele, satele, ținuturi și chiar țări întregi — necruțând pe cel sărac și nelăsând în pace nici pe cel bogat. Micul nostru orașel Blajul dimpreună cu tot ținutul de prin prejur nici dânsul n'a scăpat de această melipsitoare boală. Mai ales la început boala a debutat cu unii militari din aceste spitale. Boala ține de regula 3 zile cu dureri teribile de cap, dureri în tot trupul — mai ales în mușchi și deodată ca prin farmec dispărea. În curând după aceea a început să-și facă apariția printre tinerimea studiosă din Blaj. La început cu mai multă modestie, însă din zi în zi tot mai potențiat așa că într'un rând ajunsese ca dormitoarele tineretului să fie adevărate spitale. Câte 8—12—16 într'un dormitor. La pedagogie într'un rând în 3 săli de dormit n'am gasit decât 4 paturi goale, iar celelalte toate erau ocupate cu pacienți. Tot asemenea și prin oraș, pe la quartire — nu numai studenții, dar cu ei alătura și domicilianții casei. La început ne îmbucuram, căci ne succedea ca în 3—4 zile să-i ridicăm, să-i punem în

picioare și să-i trimitem la școală. Mai târziu însă au început complicațiile cu diversele lor forme cari de cari mai curioase — și mai ales ceea ce ne-a temut a fost dese recidive (reveniri) a boalei, care în cele mai multe cazuri au început să se compliee.

În asemenea împrejurări — și mai ales că toate satele de prin prejur erau deja infectate — ca să nu cădem mai târziu sub o responsabilitate — și după ce mai ales din unele ziare am văzut că și alte institute de învățământ — iau asemenea măsuri — am făcut raportul de înbidere a tuturor instituțiilor noastre românești de învățământ din Blaj — din cauza epidemiei, ce de fapt bântue. Motivul de înbidere mi-a fost cu atât mai hotărît cu cât mai ales în unele sate de prin prejur boala a dat naștere la foarte dese cazuri zilnice mortale. Ba încă chiar și astăzi căile noastre de intrare în oraș nu sunt decât niște adevărate caravane de cară cu bolnavi, ce unii vin și alții pleacă dela medicii din Blaj, iar mortalitatea par'că crește din zi în zi, grație complicațiilor *boalei spaniole* (influenței) și variatelor forme ce le îmbracă.

Ce e de făcut în asemenea împrejurări și ce măsuri igienice mai potrivite s'ar recere pentru a putea localiza boala pe de-o parte, iar pe de altă parte spre a putea scuti publicul de asemenea nenorociri?

În prima linie curățenie; a doua, hrană bună curată și potrivită; a treia, să ne ferim de oboseli prea mari, de adunări în locuri nepotrivite, de răceală mai ales la picioare, de asudare și răceală bruscă, după aceea de poame necoapte și nespălate, pe cari adese le murdăresc insectele și mai ales muștele. De apă curată, care de regulă în cea mai mare parte e cauza boalelor infectioase (ași recomandă că mai bine în timpul de față să se fiarbă și răcească și nu mai așa să se bea). De multeori hărțile de hani sunt o adevărată cauză a infecții. Aerul necurat, purcii etc. Casa trebuie ținută curat și văruită. Gardul, pântanul, poarta trebuie stropite cu lapte de var. Bucătăria, vasele de mâncat și beut, obiectele ce le întrebuițăm — la bucătărie și masă. *Mănil* întotdeauna trebuie spălate cu apă și săpun înainte de masă și după scaun etc.

Ce vom face însă cu un individ atins de boală. Nu ori și cine poate ști că e are, îndată însă ce să simte rău, imediat să fie sfătuit să meargă la un medic, ca nu mai încolo să fie prea târziu, căci atunci nu mai are nici o scuză: »că am crezut că mi-a trecut și așa«. Cu cât cineva mai ales în actuală boală merge mai îngraba la medic cu atât se curează mai în grabă — și din contră eu cât cineva întârzie cu atât i-e mai expusă viața.

În tot cazul ași recomandă ca în orice comuna să se găsească o cantitate de sare amară și prafuri de aspirin — și dacă cineva să simte rău să i-se administreze o lingură de sare amară, topită în un pahar de apă, iar după ce l-a servit la $\frac{1}{2}$ oră se i-se deie o aspirină — cam 3 aspirine pe zi de $\frac{1}{2}$ gram, și dacă are fierbințeli, se i-se pune imediat comprese în jurul pieptului cu un ștergar muiat în apă rece din 2 în 2 ore, ca mâncare numai lapte, iar 10 zile să nu părăsească casa, chiar și dacă s'a îndreptat. (Va urma).

Prof. Dr. Hâncu.

Proprietar, editor și Redactor responsabil:
Ioan Suciu.